

többan tanulmányoznia. Érzelmi műveltség az igazi műveltség. A fegyelmezés és önfegyelmezés dolga is ennek fontosságára hívja föl a figyelmet. Azért nagy örömmel emelem ki magam részéről is e kis könyvnek alap gondolatát: *a nemzet értelmi és érzelmi s ennek következtében akarati egységének is tudatos fejlesztését!* Igénytelen dolgozatomban, mely háború utáni iskolai feladatainkról szólott, én is ezt hangsúlyoztam.

Barankay behatóan foglalkozik azzal a feladattal is, hogyan vonhatók be ebbe a nemzeti egységbe elszakadt véreinket is. Jó volna, ha a problémát gyakorlati irányban is továbbfejlesztené. Könyvében inkább csak a pszichikai feltételeket méltatta figyelemre, ezeket is jobbra a mi szempontunkból, kik a trianoni határokon innen maradtunk. Pedig csaknem fontosabb a másik része: gyakorlatilag hogyan tartsuk fenn az állandó érintkezést a határon túliakkal? Erre vonatkozólag jó volna keresni a gyakorlati kivitel módozatait. A kérdés egyik része mindenesetre politikum, de a tanulmány első felében ezzel is behatóan foglalkozik. Legfőbb gondunknak kellene lennie, kieroszakolni a szellemi érintkezés lehetőségét véreinkkel. Biztosítani számukra szellemi értékincseinknek a tulajdonjogát. Aztán gondoskodni eme kincsek kicserélésének lehetőségéről. Amelyik kormány ezt megoldja, a legnagyobb dolgot cselekszi meg a nemzet szétszórt csontjainak megmentésére.

Mitrovics Gyula.

Az élet iskolája. Szerkesztette: **Szenes Adolf.** Budapest, 1928. Thália-nyomda.

Ara 10 pengő.

A budapesti gyakorló polgári fiúiskola tanárai a polgári iskolai tanárképzés közben szerzett tapasztalatokat és az újabb pedagógiai elveknek a polgári iskolában való alkalmazása közben elért eredményeket huszonegy éves, értékes könyvben dolgozták fel. Az előszóban *Gyulai Agost* főiskolai igazgató elmondja a főiskola és a gyakorlóiskola értékes munkájának történetét és főbb eredményeit. Az első cikkben *Szenes Adolf* polgári iskolai igazgató, aki a tartalmas kötet szerkesztését is elvállalta, leírja a polgári iskolai tanárjelöltek gyakorlati kiképzésének módját, amint az az utolsó években kialakult. A könyv legnagyobb részét a polgári iskola összes tárgyainak módszeres feldolgozásáról írott cikkek foglalják el. Az egyes tárgyak tanításában két értékes gondolat vezet a tanárokat. Követik egyfelől a régi Pedagógiumban évtizedek folyamán kialakult és az ország minden részében keletkezett polgári iskolákban többszörösen kipróbált módszert, másfelől alkalmazzák az Európa-szerte forrongó újabb pedagógiai törekvéseket, melyeket másfelé és itthon is sokszorosán félreértettek és helytelenül alkalmaztak. Hogy a régiből mi túlhaladott és az újból még mi nem forrott ki eléggé, azt véglegesen ezek a dolgozatok sem döntenek el, de mégis valamennyien tanulhatunk az egyes tárgyak tanításáról írott cikkekből, az első polgári iskolai módszertanból, mely igen értékes. Nagy örömmel üdvözlöm, hogy az új törekvések részletezése előtt külön történeti és külön lélektani fejezetben megalapozzák a részletekben kifejtett gyakorlati eljárást. A lélek-

tani fejezetet *Mester János* főiskolai tanár írta nagy filozófiai apparátussal. Fejtegetései meggyőznek arról, hogy mennyire fontos az újabb pedagógiai törekvések elvi háttérét keresni. Figyelmeztet, hogy nem szabad az idegenből hozott vagy minden áron való újítás szellemétől táplált törekvéseket kritika nélkül szolgálilag követni.

A történelmi fejezetet *Javor Albert* írta. Szeretném, ha minél többen olvasnák el ezt a világosan megírt részt, mert a munkaiskola igazi értelme körül még ma is nagyon téves fogalmakkal találkozunk a tanítók és tanárok körében. Ez a fejezet rövid bevezetés után ismerteti a tanulóiskola, a nevelőiskola és a munkaiskola lényegét. Majd ügyes elemzéssel és a gondolatok megfelelő csoportosításával rámutat: a munkaiskola általános közgazdasági, ipari és pszichológiai gyökereire. Fröbel szociális gondolatain, Herbart nevelő-oktatásán, a művészi nevelésen, a személyiség pedagógiáján, a gyermek felszabadításán és a lipcei tanítók törekvésein át Berthold Ottó iskolájának ismertetésével eljut Kerschensteiner és Gaudig drezdai küzdelméig, mely Gaudig győzelmével és a munkaiskola tágabbkörű, szélesebb értelmezésével végződött. Kialakul az *öntevékenység iskolája*, mely a kérdve-kifejtésnek egészen új értelmet ad és a spontaneitás és az alkalomszerű tanítás fontosságát hirdetve felveti a szokásos, tárgyakra elkülönített tanítás helyett, különösen az alsófokon, a tanulás és tanítás menetének egységes tárgykörök szerinti való beosztását, melyet a németek *Gesamtunterricht*nek neveznek. Scheibnerrel, aki a munkaiskolának húsz éve egyik leghiggadtabb és legtanultabb képviselője, ő is megvizsgálja, hogy az újabb módszerek micsoda követelményekkel lépnek fel a gyermekkel, tanítóval és tankönyvvel szemben, majd a nevelőiskola örök értékeivel méri az új törekvéseket és a munkának, munkaközösségnek és önkormányzatnak gondolatait összeegyezteti a nevelés gondolatával és a jövő fejlődés egyedüli megoldását a nemzeti kultúra tudatos szolgáltatásában találja.

Friss szellem üde levegője áramlik felénk a könyvből. Tanulságai messze túlszárnyalják a polgári iskola kereteit.

Quint József.

Dr. Kenyeres Elemér: A gyermek beszédének fejlődése. Képeskönyv — mese — idegennyelv. (Szülők Könyvtára 6—8. szám.) A „Studium” kiadása, Budapest. — 119 lap. Ára 4 pengő.

Ez a népszerű stílusban írt könyvecske elsősorban szülők és tanítók részére készült. Célja az, hogy felvilágosítást nyújtson a gyermeki beszéd és általában a gyermeki lélek fejlődéséről azok számára, akik ezeket a kérdéseket behatóbban óhajtják tanulmányozni, továbbá, hogy buzdítólag hasson a gyermeknyelv tanulmányozása dolgában. Kenyeres főleg a saját gyermekének tanulmányozásából indul ki, de felhasználja az idevágó külföldi irodalmat is. Különös jelentőséget ad munkájának az, hogy nemcsak a négy éven aluli gyermekek nyelvének tanulmányozásával foglalkozik, mint az eddigi magyar gyermeknyelvkutatók, hanem a négy éven felüli, a 4—8 éves gyermek nyelvének fejlődését is tanulmány tárgyává tette. A könyv ezé